

PITAK NG WIKANG PAMBANSA HANAPIN ANG KALIGTASAN Laurel

Ang Naganáp Sa Leyte Na Pagkakaahon

Ang pagkakaahon ng mga amerikano sa Leyte na ayon sa mga balitang napalathala na'y naganap noong ika-20 ng kasalukuyan ay isang pangyayaring nagpapahiwatig sa atin na ang larangan ng digma ay umabot na sa lupang pilipino. Bagaman ang mga nagsi-ahon, ayon din sa mga balita, ay nappilipin ng mga kawal ng hukbong hapon na nagtatanggol sa Kapuluan, ay maaring mangyari na ang saklaw ng larangan ng digma dito sa atin ay maging maliit o maging malawak, alinsunod sa kalalabasan ng panapuhan ng dalawang lakas. Samantala, ta'y nasa isang kalagayan ng pagsakelanan, at dahil diyan ay nararapat na sundin natin ang ipinapayong mga patnugot ng ating Republika, na baw't isa sa mga mamamayan ay gumamit ng kahinhuhang-loob, mamayapa sa sariling tahanan at huwag padala sa ihis na mga sabihanan. Anuman ang liyang kilusan o bahagyang pagkakamali sa panig ng mga mamamayan ay maaring magbunga ng kapangyayaan ng makapal na bilang ng mga tao.

Ang lalong pinaka-magaling na magagawa ng bawat isa sa atin ay itagala ang kaloban sa anumang mangyayari, manahimik at harapin ang sari-sariling kabuhasan; ngunit sa ibang ng lahat, ang kailangan ay ang lubos na pagtulong sa lalong ikapanatili at ikapagtatagumpay ng ating Republika ng nagsasarili sa ilalim ng pamamatuog ng Kanyang Kadakilaang Jose P. Laurel, karapat-dapat na Pangulo ng ating minamahal na Kapuluang Pilipinas.

Paggunita Sa Mga Kawal Na Nalibing Sa Kapas

Sa ilalim ng pangungulo ng pangalawang kagawad-bansang Arsenio Bonifacio, ang Pangulong Laurel, ay bumuo ng isang lupon na siyang mangangasiwa sa pagpaparalang at paggunita sa mga kawal na pilipinong nangamatay at nangalibing sa Kapas, Tarlac. Ang pagpaparalang at paggunita ay gagawin sa unang araw ng buwang pasapok na siyang kaarawan ng mga patay.

PINIGIL MUNA ANG PAGTUNGO SA MGA LIBINGAN

Dahil sa kaselanan ng panahon na halos araw-araw ay may inihudayat na pangarib sa pagsalakay buhat sa itaas, at upang mapangalagaan ang buhay at kapanatagan ng mga mamamayan, ay ipinasiya ng gobernador militar Guinto ng Maynila ang pagpigil sa pagtungo sa mga libingan na pinagkaugalingan gawin ng mga mamamayan tuwing dumarating ang unang araw ng Nobyembre.

PAGUNITA SA TAUMBAYAN

Sa pamamagitan ng pitak na ito ng *Ang Republika* ay ulit-ulit na ipinagunita sa mga mamamayan ang pagtataning ng mga halamang madaling mapag-anihan ng mga pagkain sukat maipanghalili sa pangunang kailangang bigas. Ang pantawag ito ay matuzal nang ginawa at ngay'y inuulit lamang ngunin huwag makaligtasan, lalong-lalo na noong mga taong may sariling mga bakurang sukat mapagtataman.

Nakahanda Ang Pangulo Sa Anumang Mangyayari

Ganyán Ang Inihudyát Sa Bayan, Noóng Kaarawán Ng Repúblika

Itong sumusunod ay siyang buong talumpati ng Pangulong Jose P. Laurel noong kaarawan ng Republika ng Pilipinas:

Buhat nang itatag ang ating Republika ay pinagsikapong kong matamo, para sa ating pamahalaan, ang malayang paghawak ng mga katutubong lakas ng kapangyarihan, at para sa ating mga kababayan, ang kapanatagan at kasiyahan ng buhay at umulan nang naalinsunod sa kanilang mga likas na kakayahang pagpigil, o sa di-kanaanais-nais, bagama't may mabuting layon, na panghiimasok o pamamagitan ng kanyang mga kabigang dayuhan. Sapagkat, sa anu't anumang, tanging ang ganap na kalayaan sa panghiimasok o pamamagitan ng mga dayuhan ang siyang makapagbibigay sa atin ng kakayahang maisakatuparan ang ating kapalaran. Ang byang pilipino ay magiging maligaya lamang nang palagian kung babayagan mamuhay na mag-isa sa sariling langkang ng buhay at umulan nang naalinsunod sa kanilang mga likas na kakayahang at maging sa kanilang mga kakabang katangian.

Tayong lahat ay nagkakasundo sa isang paksa: ang kaligtasan ng ating bayan, ang katotohanan ng ating kasarinlan at ang pagpapantili sa isang Republika ng mga pilipino, inuugitan ng mga pilipino at tanging-tanging sa mga pilipino lamang. Sa loob ng nangakdang kakayahang sa kasalukuyan, ay magsilang itinataguyod ng Pamahalaan ng Republika ang isang tiyak at manapay maraming-panig na palatununan upang maisagawa ang pangunang layuning ito. Ang unang hakbang ay ang pagbubuklod sa lahat ng mga buhay na lakas ng bansa—ang lahat ng mga bahagi at mahalagang bagay na taglay ng ating bayan at ng ating kasaysayan—upang ang lahat ng mga pilipino, lalaki, babai at bata ay mataguyod sa Republika. Ipinangaral natin ang simulain ng pagkakaisa sapagkat kung tayoy naglalabas-laban ay hindi tayoy makarating nang malayo kailanman, ngunit kung nagkakaisa at nagmamahala sa kapwa ay walang balak na di natin malaladkad, walang mithiing hindi natin masasapit.

Walang humpay na ipinagunita natin sa ating mga kababayan ang maluluwalhatang kabanata sa kasaysayan ng Pilipinas—ang paghamon ni Lapulapu, ang kabayanihan ni Del Pilar, ang paghihimagsik ni Bonifacio, ang pagka-martin ni Rizal—upang gisinging pumili ang isang nag-aapoy na pag-ibig sa lupang tinubuan na siyang maglalatang sa ating mga puso upang yaoy di na madalaw ng mga hamak na pagkakainggitan at ng mga damdaming makapagkat, ng kasakiman at ng pag-imbob, ng kasingitan at mga di-banal na pagmanais makapaghihanti.

Ating inaalit unti-unti ang dugtasan ng nangungubli ng patayo ay 5 por ciento lamang. Inaakalang ang lalong pinakamagaling ay dumapa sa hukay na lampas-tuhod man lamang ang lalim.

Upang Maiwasan Ang Kapahamakán Kung May "Raid"

Sa kung ilang pananalakay na ginawa buhat sa papawirin na nasakshian natin ng ilang araw na nakalipas ay maraming mga kasaknunan at kapahamakan nangyari dahil sa kawalan ng katamtamtang pag-iingat ng mga tao. Inaakala nitong *Ang Republika* na lubhang napapanahong ipagunita sa mga mamamayan ang mga kurro's palagay, gayundin naman ang mga tagubilin ng mga dalubhasa ukol sa bagay na iyan, kung dumarating ang mga sandaling may "raid" dahil sa bomba.

Alinsunod sa nasabing mga dalubhasa ay 95 por ciento ang kaligtasan ng mga taong nangakadapa sa mga pook na kubi. Ang kaligtasan ng nangungubli ng patayo ay 5 por ciento lamang. Inaakalang ang lalong pinakamagaling ay dumapa sa hukay na lampas-tuhod man lamang ang lalim.

ting nakakapit sa ating mga asal-Kristiyano upang mapanumbalik ang busilak na kagandahan at lakas ng isang relihiyong nangangaral ng kawalang-imbob at pag-ibig sa lahat.

Kasama ang mga walang-maliw na mahalagang bagay na ito ng ating pamana buhat sa diwa ng lumipus ay binubuklod natin ang mga iba pang sa kasalukuyan ay ipinalalagay na mapakinabangan sa ating pakikipaglaban upang mabuhay. Binibigyan natin ng lubos na kalayaan ang masibuyong pag-ibig ng ating bayan sa pag-aral at sa pagpapantili sa sarili; dukha ang pamahalaan ngunit pinamalagi naming bukas ang pinakamaraming paaralang primarya na aming makakaya, at nagtatag ng maraming pansasayang bokasyonal sa mataong pook sa pamahalaan ang loganap na pagmanais na subukin ang pamamaraan usungan o kooperatiba ukol sa pagtitipon at pamamahagi ng mga pangungailangan; unti-unting iniaangkop ang pamamaraan ding yaon sa dako ng mga gumagawa ukol sa ating kabuhasan. Ang mga kooperatiba, na itinatag ng biyolohikal na kasalukuyang mga kaisipan sa kabuhasan at sa lipunanan, ay magsisilbing mabuting sanayan kapala ng ating mga mamayan sa sining ng samang samang pamuhay na maraming maging isang mahalagang bahagi ng daigdig pagkatapos ng digma.

Ang ikalawang mahalagang panig ng ating palatununan ukol sa kaligtasan ng bansa ay ang mataatag na kilusan upang mapanumbalik at kaayusan ng katahimikan at kaayusan sa loob ng ating bayan. Sa gawaing ito nagkaroon tayong pinakamahirap na pangangailangan, sa isang dako, na ipakilala ang mga karapatan ng kasarinlan, at sa kabala naman, upang matamo ang tulong ng mga taumbayang mapagmahal sa katahimikan. Isang kahirapang nauuuman, ngunit kahirapang ding masasabi, na kahit na noong pagkatapos itatag ang ating malayang Republika ay hindi natin timo ang ganap na kalayaanang harapin ang ating suliranin ng katahimikan at kaayusan ayon lamang sa ating sariling pamamaraan. Gayundin, sa bahaging magalawang na masari nating paghawak ng lubos na panangutinan, ay isinangalawa natin ang isang simulain may tatlong bahagi.

Una, pinag-ingat nating huwag magsabog ng binhi ng poot sa mga puso ng ating kababayan sa bisi ng mga kagagawang salat na salat sa katangian, gaya baga ng pagpaparusa sa mga taong walang kasalanan o ang mga di-kailangang pagkikitil ng buhay. May bahaging malulungkot ang bayang pilipino sa kanilang kasaysayan noong sila'y walang lakas na magtuwid sa mga kasakit-sakit na pag-alipusta, at sa gayo'y napilitang magkimiting ng mga sama ng loob sa mahabang panahon. Hindi likas na mapaghihanti, napayayong nila, sa bisita ng mga pangyayari, ang isang malingkad na alaala ukol sa isang kaapihan at ang walang testapang pag-saklas ng kulooban laban sa di-matwid. Ang pagkakatitid sa ugaling ito ng ating bayan, at ang pagmanais na huwag makapagtayo ng mga sagabal sa matibay na pagkakaisa at sa isang lalong masaklaw na pagbibigay sa kapwa sa mga darating na panahon, ay siyang nagpapayo sa pamahalaan laban sa pagpapantili ng isang di-mababalang simulain ng dugo at bakal sa kilusang pagpapayapa.

Ikalawa, hinggil sa mga tinatawag na gerilya ay ipinamamalas sa kanila ang katotohanang sila'y walang itinataguyod na layuning

Ang Mga Bigás Na Nasamsám

Ayon sa isang tiyak na ulat, ang maraming bigas na nasamsam sa mga walang pusong mapagmamantala at gayon din naman sa ilang mga mangangalakal, ay siyang napangligtas sa kagutuman ng mahigit sa 20,000 mag-aanak na naghihirap. Ang nasabing mga bigas, sa pamamagitan ng mga samahan sa pagkakaahon, ay ipinamahagi ng Pamahalaan sa babangrit na bilang ng mga mag-aanak. Ang panghahulugot at pananamang ay patuloy at inaakalang marami pang makukuhang sukat maipantulong sa mga taong nagigipit sa pangunang kailangang iyan sa buhay.

Kung ang balak ng mga pinunong kinatuwiran ay hindi magkakaroon ng sagwil, ang paghihikahon ng maraming taumbayan ay mababawas-bawasan. Itong *Ang Republika* ay ganap na nagtitiwala sa mabuting layon ng mga tao ng Pamahalaan, lung-lalo na ng Pangulong Laurel; ngunit ang nasabing mga tao ng Pamahalaan ay pinapagpantulan namin upang gawin ang lahat ng magagawa sa paraan bagang ang mga kawaning kanilang pinagkakatitawalan ay magsipapanuran ng buong karangalan sa tungkuling ipinagkakatitawala sa kanila. Ibig namin sabihin, ang mga kawaning iyan, ay huwag mapaloo sa tinatawag na mga *bantay-salakay*.

panghukbo, katumbalik pa nga nilo'y nakapigil sa mga magkapanan ng kanilang tinubuan at ng kanilang mga kababayan. Sapagkat, kahit na gaano pa ang kanilang maging lakas sa dami ng kawal at sandata, ay di sila maaring makapagpapagayo sa maging wakas ng digmaing ito. Sa mga panahong ito ng digmaing ng mga makina, ang mga lakas ng mga kasagupang sa dakong ulit, ay ang mga nilikha ng industriya at ng kayamanan. Kung sa bagay, hindi ito magaan para sa isang taong may pitagan sa sarili na magbago ng pananalig pagkalipas ng isang madagdam kahit na ang pananalig na yaoy pinawalang-saysay ng mga bansang na katotohanan, at sa mga kababayan nating nasa ganitong katayuan, ay mataimtim na pinatunayan namin ang katumbayan ng ating Saligang-batas, ang kahalagahan ng ating nakagaway-wala na Watawat at ang katunayan ng ating kasarinlan. Sa magtagumpay man o tayo o sa hindi sa pag-amuki sa kanila na pagmalas-in ang mga bagay-bagay na gaya ng ating ginagawa, ay ikalulungkot natin ang kanilang pagkapukap, sapagkat sa kabuuan ng mga mahalagang bagay ng ating bansa, ay kumakatawan sila sa isang karapat-dapat papanatilihin. Iyan ang dahilan kung bakit ang isa sa ating mga unang ginawa sa pamahalaan, pagkatapos kong matanggap ang tungkulin, ay ang paglalagda ng isang pahayag na nagkaloob ng pangkalahatang amnistiya at patawad sa lahat ng mamamayang nakagawa ng pagkakasala at paglabag na may uring pangkapamayanan. Kahit na noong mapalipas na ang animnapung araw na palagit na itinakdang Pahayag ukol sa Amnistiya, ay ipinatilatas ko na pahahalagaan ko pa rin ang isahang pagpapatawad sa mga lumabag sa batas na pangkapamayanan, at ako'y di sumira sa akting pangako.

(Itutulong sa susunod na bilang)

TUMALIMA SA IPINAG-UUTOS

Ipinapaalala namin sa madla na ang oras ng pagpiglit ng mga mamamayan ay ganap na ika-8:00 ng gabi. Ayon sa Alkalde, baw't tao ay kailangang nasa kanilang-lalang tahanan na sa ika-7:00 paglamang ng gabi. Kung ang sinu-man ay abutin ng ika-8:00 ng gabi sa lansangan ay sila ang tanging dapat na managot sa anumang mangyayari sa kanila.

Sa ganang aming ay wala kami ng ipinapayo kundi ang lahat at baw't isa sa atin ay tumalima sa mga ipinag-uutos.